

**Mednarodni simpozij o homeopatiji
Ljubljana, 8. april 2010**

Govorjena beseda velja!

SODELOVANJE URADNE MEDICINE IN DOPOLNILNEGA ZDRAVILSTVA

Dr. Zdenka Čebašek-Travnik, dr. med., spec. psihiatrije
Varuhinja človekovih pravic Republike Slovenije (www.varuh-rs.si)

Spoštovane ekscelence, dragi gostje in obiskovalci današnjega simpozija

V času mandata varuhinje človekovih pravic dobivam veliko vabil na različna srečanja, kjer naj bi na željo organizatorja nagovorila udeležence. Mnoga od teh srečanj obetajo zanimivo vsebino in izkazujejo velik interes določene skupine ljudi, ki so na tak ali drugačen način povezani z varovanjem ali kršitvijo človekovih pravic. Nekatera od teh vabil me nagovorijo tudi zelo osebno, se dotaknejo tistega dela moje preteklosti, ko sem bolj ali manj načrtno preskušala meje ustaljenega delovanja v medicini. Tudi povabilo na današnje srečanje je tega tipa – čeprav se sama nikoli nisem ukvarjala s homeopatijo, me je na nek način vedno privlačila. Zanimalo me je, *kako* deluje in ne *toliko, kaj* deluje. Zato se tudi nisem nikoli poglobila v recepture, sem pa spremljala, kako se je spreminjalo na boljše zdravstveno stanje mojih znancev.

Pred dobrim letom dni sem na mednarodnem znanstvenem sestanku o ajurvedi v Portorožu povedala, da nas aktualni dogodki v slovenski medicini opozarjajo, da je medicina mnogo več, kot le skupek znanstveno preverjenih diagnostičnih in terapevtskih postopkov. Zdaj, leto kasneje, sem o tem povsem prepričana. Med zdravnikom in njegovim pacientom je treba ustvariti in vzdrževati odnos iskrenega sodelovanja in medsebojnega zaupanja. Vendar ostaja odprto vprašanje o tem, kako takšno sodelovanje in zaupanje doseči. Pobude, ki sem jih obravnavala kot varuhinja človekovih pravic v preteklih letih, so jasno sporočale, da je ena večjih težav v slovenskem zdravstvenem sistemu predvsem (slaba) komunikacija.

Zato sem postala pozorna na sistem izobraževanja strokovnjakov v zdravstvu. Ob predvidenih zakonskih spremembah in po številnih javnih kritikah glede obravnave zdravniških napak, smo se odločili narediti poizvedbo v univerzitetnih in visokošolskih ustanovah, kjer se študenti usposabljujejo za poklice v zdravstvu. Prosili smo jih, da nam odgovorijo, kako so v njihove študijske programe vključene naslednje teme:

- komunikacija med zdravstvenimi delavci in pacienti ter njihovimi svojci,
- napake, ki jih pri svojem delu lahko naredi zdravstveni delavec,
- pritožbeni postopki v zdravstvu,
- načini strokovne in psihološke pomoči zdravstvenemu delavcu, ki se znajde v stiski.

Od vseh naslovnikov smo dobili odgovore in tudi zagotovila, da bodo manjkajoče vsebine vnesli v študijske programe. Vendar iz podanih odgovorov ugotavljamo, da je tematika obravnavana na zelo različne načine (kot poseben predmet ali kot sestavni del skoraj vseh predmetov) in v zelo različnem obsegu (od ene ure predavanj in seminarja, prek izbirnih ali obveznih vsebin različnih predmetov), kar vodi do neenakega znanja pri diplomantih različnih visokih šol oziroma fakultet. Neenako znanje pa ima za posledico neenako ravnanje, še posebej, če zaposleni nimajo jasnih (tudi napisanih) navodil. Posledica teh nejasnosti so lahko tudi hude osebne stiske zaposlenih, za katere sistem ne predvideva nobene pomoči v smislu razbremenitve (delovne in psihološke) ali pravnih nasvetov.

Zakaj sem se odločila, da o vprašanju komunikacije spregovorim na srečanju homeopatov, ob svetovnem dnevu homeopatije? Zato, ker homeopatija, če je pravilno izvajana, temelji ravno na komunikaciji in odnosu med pacientom in homeopatom. Ta lahko uspešno zdravi pacientove težave le, če jih dobro spozna. Tako pacienta kot njegove težave.

A postavlja se vprašanje, kdaj si bodo tudi v Sloveniji pacienti lahko izbirali svojega zdravnika (ali homeopata), ker si želijo z njim ali njo najprej temeljito pogovoriti o svojih težavah. Dejstvo je, da je v okvirih zdravstvenega zavarovanja čas za posameznega pacienta zelo omejen, pri družinskem zdravniku na manj kot deset minut. Za mnoge paciente je to premalo, želijo in potrebujejo več. Vendar takoj naletimo na vprašanje, kdo si takšno obravnavo lahko privošči, saj jo mora plačati sam. Tako za pregled, kot za zdravila.

Veseli me, da obstajajo države, kjer pacient lahko izbira. Na primer Indija, kjer je tradicionalna medicina enako uradna kot zahodna. Pa ni treba iti tako daleč, kot bomo slišali od današnjih predavateljev. Želim si, da bi Slovenija postala bolj odprta za načine zdravljenja, ki upoštevajo tudi druga in drugačna znanja.

Leta 2005 sva s kolegico prim. Darjo Boben Bardutzky napisali polemičen članek v zdravniški reviji ISIS z naslovom *Sodelovanje uradne medicine in dopolnilnega zdravilstva*. Takrat sva pod vtisom javne tribune na temo komplementarno zdravilstvo na Slovenskem zapisali, da se psihiatri morda bolj kot drugi zdravniki ukvarjamo s celostno obravnavo pacienta, se bolj zavedamo pomena njegovega sodelovanja pri zdravljenju in tudi bolje prepoznavamo zmožnosti samozdravljenja (tudi samouničenja) ter dometa zdravljenja z zdravili. Dovolili sva si kolege zdravnike opozoriti na še en korak v neznanu, domala mistično področje našega življenja, v podzavest. Vemo, da je pomembna sila našega življenja, a znanstvenih dokazov za njen obstoj še nimamo, čeprav poznamo nekaj zakonitosti njenega delovanja in jim tudi sledimo. Najin prispevek sva zaključili z mislijo o tem, da je napredek zdravljenja v najžlahtnejšem pomenu mogoč in uresničljiv, če se bomo vsi odločili za vsestransko sodelovanje, ki bo temeljilo na medsebojnem spoštovanju, etiki in urejenosti naših vrst, pa naj bodo »zdravniške, zdravilske, psihoterapevtske ali psihiatrične«. Žal najine besede niso bile razumljene na tak način, v isti reviji sva v naslednji številki od znanega profesorja dobili lekcijo o tem, kaj je medicina in tudi o tem, kaj je homeopatija (čeprav o njej nisva pisali). Takrat me njegov odgovor prizadel, podobno kot me prizadenejo nekateri odgovori tudi danes, pet let kasneje, ko jih berem kot varuhinja človekovih pravic, na katero se obračajo prizadeti pacienti. .

A stvari se premikajo tudi na bolje. Prepričana sem, da bomo zdravniki, ki si upamo pogledati in stopiti čez meje, ki nam jih postavlja naše družbeno okolje, prispevali k temu, da bo tudi v Sloveniji mogoče iskati strokovno pomoč pri zdravnikih, ki bodo poleg uradne medicine uporabljali tudi tradicionalna znanja iz zakladnice človeštva.